Column: Als je alleen Frans Bauer nog begrijpt

Het kernenergiedebat in Nederland en Duitsland

Columns - 29 december 2011 - Auteur: Marja Verburg

Toen de kernramp in Japan plaatsvond, was ik voor een half jaar in Berlijn. Terwijl ik mee ging in de Duitse afkeer van kernenergie, leek in Nederland zich niemand echt druk te maken. Het is een merkwaardige ervaring als de enige Nederlander die je nog begrijpt, Frans Bauer blijkt te zijn.

“Hier in Nederland windt niemand zich op over kernenergie, hoor”, zei een vriendin me in maart. Ik woonde in Berlijn en sprak met haar over het Duitse protest tegen kernenergie. Na de ramp in Fukushima gingen Duitsers massaal de straat op en voerden heftige debatten in kranten, op tv en op internetfora. Een paar dagen na de tsunami in Japan bleek uit een peiling dat 70 procent van de Duitsers dacht dat een ongeluk zoals dat met de Japanse centrale ook in Duitsland kon gebeuren. Meer dan 53 procent wilde dat de Duitse centrales zo snel mogelijk werden stilgelegd.

Ik heb eerder in Duitsland gewoond en merkte toen ook dat de protestbereidheid onder Duitsers groter was dan onder Nederlanders. Politieke discussies in Berlijn waren feller, Duitsers leken allemaal *ökobewusst* en ook in de jaren negentig - toen ik in Berlijn studeerde - hadden mijn Berlijnse leeftijdgenoten het al over kernenergie.

Castor-transporten

Niet dat mijn Nederlandse vrienden nihilisten waren, maar in Amsterdam kende ik niemand die de straat op ging om zijn onvrede met het energiebeleid te uiten. In Berlijn deden mijn medestudenten mee aan het protest tegen de Castor-transporten, de treinen die kernafval door Duitsland naar de opslagplaatsen reden. Ze oefenden in het Mauerpark hoe ze konden blijven zitten als de politie waterkanonnen gebruikte, hoe je het volhoudt vastgeketend te zitten aan de rails, zodat de trein niet verder kan rijden - dat soort dingen.

Toch verbaasde de Duitse reactie op Fukushima me in eerste instantie. Misschien ook omdat die in zo’n schril contrast stond met de Nederlandse. Drie dagen na de ramp besloot de regering-Merkel haar kernenergiebeleid compleet om te gooien

en de kerncentrales zo snel mogelijk te sluiten. In mei was de *Atomausstieg* een feit. In Nederland waren er geen weken durende massale protesten en premier Rutte bevestigde dat er gewoon zoals gepland een tweede kerncentrale in Borssele zou worden gebouwd.

> Marja Verburg is redacteur van Duitslandweb en studeerde en werkte tussen 1996 en 2011 verschillende periodes in Berlijn.

In Duitsland overheersten angst en hysterie, las en hoorde ik in die dagen, in Nederland nuchterheid en realiteitszin. Maar na verloop van tijd kreeg ik de indruk dat in Nederland vooral onverschilligheid heerste - en vond ik de angst van de Duitsers veel realistischer. Ik ben niet bang voor een tsunami, maar niemand kan me garanderen dat hier geen kernramp kan plaatsvinden.

Pauw en Witteman

Hoe Duits ik was geworden in mijn energie-opvattingen merkte ik op 30 maart, toen ik - nog steeds in Duitsland - een uitzending van Pauw en Witteman terugkeek op internet. Een stralingsdeskundige van Greenpeace ging in debat met een wetenschapsjournalist van Elsevier. Zij was tegen kernenergie - onnodig, te gevaarlijk - hij was voor - “aantoonbaar de veiligste” en beste manier van energiewinning.

De Greenpeace-dame zei alles wat in Duitsland gemeengoed was, maar ze werd weggehoond. Niet alleen door de Elsevier-man, die beweerde dat in Tsjernobyl meer mensen ziek waren geworden door de angst die de milieubeweging veroorzaakte dan door de radioactieve straling, maar ook door Pauw en Witteman zelf.

“De ergernis bij mij is dat de ramp in Japan nu wordt aangegrepen om te zeggen dat het hier niet veilig is”, zei Pauw. “U maakt gebruik van het momentum”, zei Witteman. Alsof Greenpeace niet al decennia tegen kernenergie ageert! Alsof het raar is dat je na zo’n ramp over de nadelen en gevaren spreekt! Alsof....

Borssele II

Terwijl ik naar woorden zocht om mijn verontwaardiging te ventileren, hoorde ik ineens Frans Bauer, die daar zat om over zijn nieuwe album te praten, zeggen wat ik bedoelde. “Weet je wat het is”, zei hij, “dit soort discussies is normaal een ver-van-je-bedshow. Totdat je van dichtbij een ramp meemaakt, wat bij ons in de buurt gebeurd is met Chemiepack." Als je dan leest over procedurefouten in kerncentrales, zei Bauer, en wat er nog meer fout kan gaan: daar was hij "best wel bang van”. “Dus jij geeft er niet de voorkeur aan dat er een extra

kerncentrale bij zou komen?” vroeg Witteman. “Als dat niet nodig is, waarom zou die daar dan moeten komen?” antwoordde Bauer.

Ik vond het een ontluisterende ervaring - niet zozeer dat het Frans Bauer was die verwoordde wat ik dacht, maar dat Pauw en Witteman deden alsof het raar was wat in Duitsland volkomen geaccepteerd was. Ik realiseerde me weer eens hoe groot de kloof tussen Nederland en Duitsland soms kan zijn.

Inmiddels ben ik alweer driekwart jaar terug in Nederland en denk ik vrijwel nooit meer aan kernenergie. Tot ik twee weken geleden las dat de bouw van Borssele II moet worden uitgesteld omdat de financiering niet rond te krijgen is. “Mooi”, dacht ik. Voor mij wegen sinds Fukushima de voordelen van kernenergie niet meer op tegen de nadelen. Daar ben ik heel Duits in gebleven.

Dit is deel 5 van de columnserie waarin de redacteuren van Duitslandweb tussen Kerst en Oud en Nieuw hun persoonlijke commentaar geven op een opvallende gebeurtenis in 2011.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/2654/column-als-je-alleen-frans-bauer-nog-begrijpt